

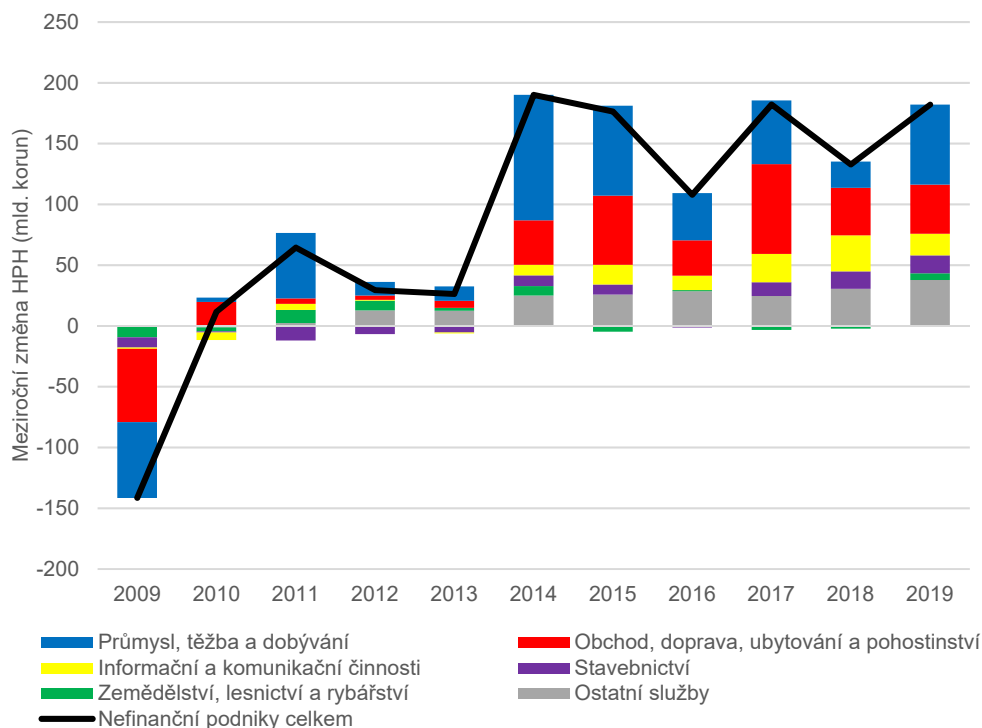
Institucionální sektory

5. Nefinanční podniky

Nominální přírůstek hrubé přidané hodnoty nefinančních podniků posílil.

Hrubá přidaná hodnota sektoru nefinančních podniků v roce 2019 dosáhla 3 205,4 mld. korun¹ a meziročně se zvýšila o 182,1 mld. Nefinanční podniky se na celkové tvorbě hrubé přidané hodnoty podílely 61,8 %. Nominální růst HPH výrazně posílil. Reálně se HPH nefinančních podniků zvýšila o 1,8 %². Zaměstnanost v sektoru činila 3 264,8 tisíce osob³ a meziročně se zvýšila o 24,9 tisíce (0,8 %), nejméně od roku 2011, kdy zaměstnanost v sektoru naposledy klesla. Růst zaměstnanosti je již osm let nad celkovým průměrem v ekonomice, což může souviset i s přesunem zaměstnaných ze sektoru domácností (ty zahrnují i drobné podnikatele) právě k nefinančním podnikům. Objem náhrad vyplacených nefinančními podniky loni dosáhl 1 796,9 mld. korun a tvořil 70,2 % celkových náhrad v ekonomice. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu loni dosáhly 933,3 mld. korun a zvýšily se o 55,2 mld. Nefinanční podniky byly zodpovědné za 61,9 % investic v národním hospodářství.

Graf č. 6 Hrubá přidaná hodnota nefinančních podniků (meziroční změna v mld. korun)

Zdroj: ČSÚ

Dařilo se zejména výrobě motorových vozidel a navazujícím oborům.

Až do roku 2016 měla v české ekonomice největší podíl na HPH nefinančních podniků průmyslová odvětví⁴. V posledních třech letech ale došlo k posílení služeb, které čerpaly z rostoucích příjmů a poptávky domácích spotřebitelů. Průmyslová odvětví ale loni nadále výrazně přispívala k růstu HPH. Jejich hrubá přidaná hodnota se loni zvýšila o 65,9 mld. korun a přírůstek podstatně zrychlil oproti předchozímu roku. Důvodem byl zejména příznivý vývoj ve výrobě motorových vozidel (+17,6 mld. korun). Dařilo se tím pádem i odvětvím, která jsou na výrobu motorových vozidel navázána – výroba

¹ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o hrubé přidané hodnotě uvedeny v běžných cenách.

² Do reálného vyjádření převedeno pomocí deflátoru HPH.

³ Přepočteno na úvazky na plnou pracovní dobu.

⁴ Sekce klasifikace NACE: B Těžba a dobývání, C Zpracovatelský průmysl, D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, E Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi.

pryžových a plastových výrobků (+5,8 mld.) a elektrických zařízení (+5,7 mld. korun). V rámci zpracovatelského průmyslu výrazně rostla HPH také ve výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (+9,0 mld. korun). Ve zpracovatelském průmyslu došlo loni k meziročnímu nominálnímu poklesu HPH jen ve výrobě počítačů, elektronických a optických přístrojů (-6,3 mld. korun), u výroby základních kovů, hutnictví a slévárenství (-2,7 mld.) a ve výrobě textilií (-0,2 mld. korun). K celkovému nominálnímu navýšení výrazně přispěl přírůstek HPH ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (+12,1 mld. korun). Šlo ale o vliv prudkého cenového nárůstu (reálně HPH v tomto odvětví klesla). Pokles HPH se loni prohloubil na 3,6 mld. korun u těžby a úpravy černého a hnědého uhlí. Stavebnictví si udrželo nominální dynamiku z předchozího roku a loni se zde HPH zvýšila o 14,7 mld. korun. Růst byl plošný – posílila výstavba budov, inženýrské stavitelství i specializované stavební činnosti.

Odvětví služeb také posilovala silná domácí poptávka.

Služby loni přispěly k celkovému růstu HPH nefinančních podniků 96,0 mld. korun. I zde se HPH navyšovala plošně a k drobným poklesům došlo jen v několika výjimkách. Odvětvím služeb prospíval zvýšený spotřební apetit domácností, ale rovněž firemní poptávka. Nejvíce narostla HPH ve velkoobchodě a maloobchodě, opravách a údržbě motorových vozidel (+24,4 mld. korun). Z toho na 13,7 mld. korun posílil přírůstek HPH v maloobchodě. Naopak oproti předchozímu roku loni oslabil růst ve velkoobchodě (+8,3 mld.). Přírůstek HPH v informačních a komunikačních činnostech sice loni oslabil, stále ale zůstal poměrně vysoký (17,8 mld. korun). Profesní, vědecké a technické činnosti byly posilovány zejména firemní poptávkou (+16,4 mld. korun). Z poklesu do růstu o 4,3 mld. korun se totiž dostaly činnosti vedení podniků a poradenství v oblasti řízení. Zrychlil rovněž růst HPH v reklamě a průzkumu trhu (+2,3 mld.). Také u dopravy a skladování došlo k prudkému zrychlení přírůstku HPH (+11,2 mld. korun).

Míra zisku nefinančních podniků opět mírně klesla.

Nefinanční podniky vyplatily zaměstnancům 1 796,9 mld. korun ve formě náhrad. Tato částka se meziročně zvýšila o 101,1 mld. korun (6,0 %). Růstové tempo tak zpomalilo oproti předchozím dvěma letům, kdy překročilo 9 %. Důvodem je jisté uvolnění silné dynamiky průměrné mzdy, ale rovněž zmírnění růstu zaměstnanosti, která se v sektoru zvýšila o 0,8 % (v letech 2017 a 2018 to bylo 1,8 %). Hrubý provozní přebytek nefinančních podniků loni dosáhl 1 432,4 mld. korun a meziročně se zvýšil o 74,3 mld. Výsledná míra zisku⁵ i tak mírně poklesla a činila 44,7 %. Míra zisku se během posledních pěti let přiblížila evropskému průměru, který loni činil 39,9 %.

Zvýšení úroků vedlo k nárůstu důchodů z vlastnictví na straně zdrojů i užití.

Saldo důchodů z vlastnictví nefinančních podniků bylo loni opět záporné. Deficit se prohloubil o 28,7 mld. korun. Důvodem byl velmi silný růst na straně užití. Prudce se zvýšily úroky, které nefinanční podniky musely platit (+28,9 mld. korun), reinvestice z přímých zahraničních investic se zvýšily o 23,0 mld. a rozdělované důchody společností o 5,6 mld. Na straně zdrojů rostly především (o 22,5 mld. korun) úroky, které si připsaly nefinanční podniky. Jen drobně meziročně rostly rozdělované důchody společností (+0,8 mld.) a mírný byl nárůst reinvestovaných zisků ze zahraničních investic (+4,5 mld.). Výsledné saldo hrubých prvotních důchodů dosáhlo 926,6 mld. korun. Navzdory zhoršení deficitu důchodů z vlastnictví se konečný přebytek prvotních důchodů zlepšil o 45,5 mld. korun.

Míra úspor nefinančních podniků se mírně zvýšila, ale stále setrvává pod dlouhodobým průměrem.

Záporné saldo druhotných důchodů již pět let osciluje okolo hranice 150 mld. korun. V loňském roce převážil vliv nárůstu prostředků na straně zdrojů a deficit druhotných důchodů se zmírnil o 9,5 mld. korun na 147,2 mld. Nefinanční podniky přijaly meziročně o 24,0 mld. korun více v podobě ostatních běžných transferů. Naopak běžné transfery,

⁵ Míra zisku nefinančních podniků je definována jako podíl hrubého provozního přebytku k hrubé přidané hodnotě (B.2g/B.1g).

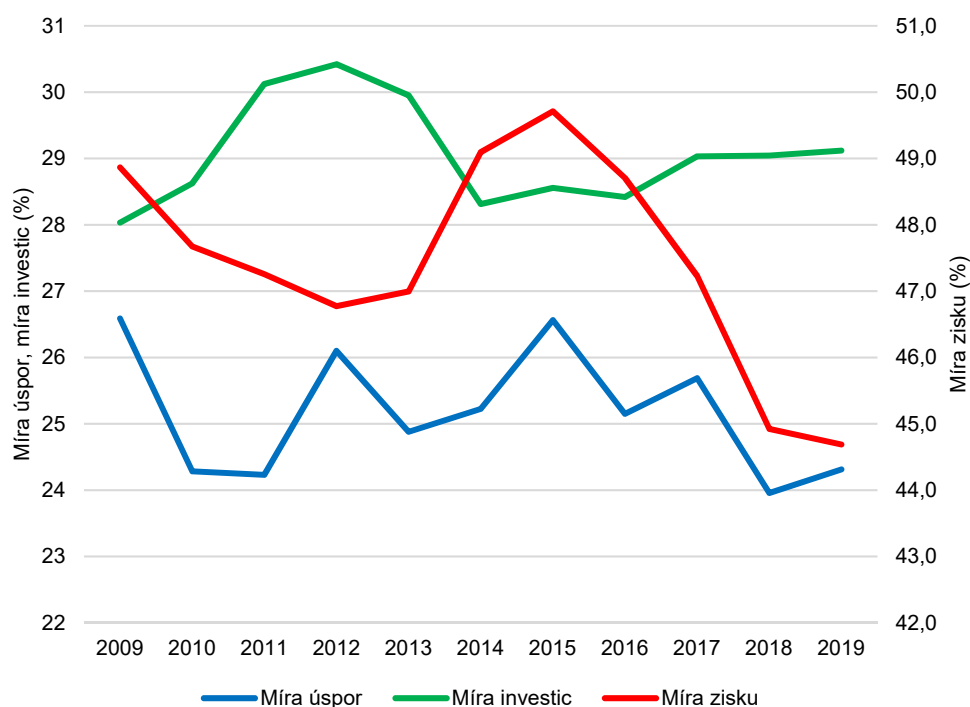

kteří sektor vyplatil, se zvýšily o 22,4 mld. Poklesl však objem odvedených běžných daní z důchodů, jmění a jiných (−7,9 mld. korun). Výsledné hrubé úspory nefinančních podniků dosáhly 779,3 mld. korun a meziročně se zvýšily o 55,0 mld. Míra úspor⁶ rostla jen mírně a dosáhla 24,3 mld. korun. To je podobně jako v předchozím roce podprůměrný výsledek⁷. Saldo kapitálových transferů bylo loni kladné, ale výrazně se snížilo (o 12,8 mld. korun na 18,9 mld.). Snížily se totiž přijaté investiční dotace (o 8,7 mld. korun) i ostatní kapitálové transfery (−3,0 mld.). Na druhé straně nefinanční podniky vydaly ve formě kapitálových transferů meziročně o 1,1 mld. více.

Investiční aktivita nefinančních podniků loni posílila.

Investiční aktivita nefinančních podniků v loňském roce posílila. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu se zvýšily o 55,2 mld. korun na 933,3 mld. Míra investic⁸ dosáhla 29,1 % a meziročně se zvýšila jen nepatrně. Na prakticky stejné úrovni tedy míra investic setrvala tři roky. Porovnání hrubého fixního kapitálu s hrubými úsporami ukazuje, že míra samofinancování⁹ nefinančních podniků dosáhla 83,5 % a meziročně se zvýšila o 1 p. b. Nutnost financování se projevila nárůstem hodnoty půjček v závazcích nefinančních podniků o 8,4 mld. korun (z toho dlouhodobé půjčky narostly o 12,8 mld.), šlo ale o výrazně menší přírůstek než v předchozích letech. Zčásti se navýšila i hodnota dluhových cenných papírů (+5,4 mld.). Místo půjček a dalších dluhových nástrojů loni v závazcích posílily účasti a podíly v investičních fondech (+468,8 mld. korun).

Graf č. 7 Míra úspor, míra investic a míra zisku (v %)

Zdroj: ČSÚ

⁶ Míra úspor nefinančních podniků je definována jako podíl hrubých úspor k hrubé přidané hodnotě (B.8g/B.1g).

⁷ Průměr posledních deseti let (2010–2019) činil 25,0 %, za období 2005–2019 to bylo 25,7 %.

⁸ Míra investic nefinančních podniků je definována jako podíl hrubé tvorby fixního kapitálu k hrubé přidané hodnotě (P.51g/B.1g).

⁹ Míra samofinancování nefinančních podniků je definována jako podíl hrubých úspor k hrubé tvorbě fixního kapitálu (B.8g/P.51g).